
JOHAN BÉLA ORSZÁGOS EPIDEMIOLÓGIAI KÖZPONT

Epinfo

Epidemiológiai Információs Hetilap

Campylobacter surveillance, 2001	557
Fertőző betegségek adatai	564

HAZAI INFORMÁCIÓ

CAMPYLOBACTER SURVEILLANCE, 2001

Az enterális surveillance keretében Magyarországon 2001-ben 10 227 személy **Campylobacter** okozta fertőzöttségét derítették fel, **3,5%-kal kevesebbet**, mint az előző évben. A bakteriológiailag is igazolt esetek (betegek és tünetmentes ürítők együttes) száma 10 162 volt, további 65 beteg esetében epidemiológiai adatok alapján valószínűsítették a **Campylobacter** fertőzést. Az izolált törzsek (egy izolálás = egy személy) 4,7%-a járványokból (járvány = legalább két egymással összefüggő eset, akkor is, ha mindkettő tünetmentes ürítő), **95,3%-a** – az előző évekhez hasonlóan – **sporadikus esetből** származott. A pozitív személyek 93,6%-ánál észleltek klinikai tüneteket, 6,4%-uk tünetmentesen ürítette a kórokozót (**1. táblázat**). A legtöbb izolálás – a korábbi évekhez hasonlóan – a fővárosban, Pest és Csongrád megyében történt. E három területről származott az összes izolálás közel harmada. A legkevesebb izolálást három területen, Borsod-Abaúj-Zemplén, Somogy és Zala megyében végezték. A **Campylobacter fertőzések 100 000 lakosra vonatkoztatott előfordulási gyakorisága országosan 101,2‰ volt**, az előző évihez (104,8‰) viszonyítva alig változott. A legmagasabb incidenciát, az országos átlag másfélszeresét is meghaladó értéket, Veszprém, Csongrád, Tolna és Nógrád megyében regisztrálták, míg a felderített fertőzöttség változatlanul Borsod-Abaúj-Zemplén megyében bizonyult a legalacsonyabbnak.

1. táblázat

**Campylobacter izolálások száma és megoszlása eredetük szerint
2001**

Izolálások eredete	Járványokból		Sporadikus esetekből		Együtt	
	szám	%	szám	%	szám	%
Betegekből	401	83,4	9 114	94,1	9 515	93,6
Tünetmentes ürítőkből	80	16,6	567	5,9	647	6,4
Együtt	481	100,0	9 681	100,0	10 162	100,0

A legmagasabb és legalacsonyabb arányban fertőzött területek incidenciája között közel ötszörös volt az eltérés, az előző évben tapasztalt különbség kissé mérséklődött, ugyanis a 2000. évihez viszonyítva a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében regisztrált legalacsonyabb incidenciáé kissé (7,8%-kal) emelkedett, és a legmagasabb incidenciát regisztráló Veszprém megyében közel 20%-kal csökkent az izolálások 100 000 lakosra számított előfordulása. Az előző évihez képest a legnagyobb, közel 50%-os incidenciáé-emelkedés Győr-Moson-Sopron és Heves megyében, továbbá egyharmad arányú növekedés Baranya megyében volt megfigyelhető, míg Hajdú-Bihar, Somogy és Komárom-Esztergom megyében harmadával-ötödével csökkent az izolálások 100 000 lakosra számított gyakorisága. (2. táblázat).

A fertőzés a nyári-koraőszi hónapokban fordult elő gyakrabban, a törzsek 61%-át május-október között izolálták. 2001-ben a járványokhoz tartozó pozitív esetek száma a III-IV. negyedévben volt a legmagasabb (3. táblázat).

Az izolált törzsek háromnegyede (75,2%) **C.jejuni**, 10,2%-a **C.coli**, 5,1%-a **C.larii** volt. A többi törzs (9,5%) nem került meghatározásra (4. táblázat).

2. táblázat

**A Campylobacter izolálások száma
a törzsek eredete szerint területenként
2001**

Terület	Járványokból		Sporadikus esetekből		Együtt	
	beteg	ürítő	beteg	ürítő	szám	100 000 lakosra
Budapest	46	11	1 392	37	1 486	82,0
Baranya	6	0	390	7	403	100,5
Bács-Kiskun	4	5	402	26	437	82,1
Békés	0	0	437	10	447	114,1
Borsod-A-Z.	5	0	229	39	273	37,4
Csongrád	28	4	656	24	712	170,5
Fejér	8	2	406	21	437	103,2
Győr-M.-S.	48	11	490	21	570	134,3
Hajdú-Bihar	4	4	399	39	446	82,4
Heves	19	6	352	15	392	121,5
Jász-N.-Sz.	13	0	345	11	369	89,8
Komárom-E.	70	6	349	12	437	140,2
Nógrád	9	4	300	30	343	158,4
Pest	28	2	720	66	816	79,0
Somogy	11	4	221	11	247	74,8
Szabolcs-Sz.B.	39	9	628	18	694	121,8
Tolna	0	0	270	128	398	163,3
Vas	20	4	297	7	328	123,1
Veszprém	33	7	617	18	675	181,5
Zala	10	1	214	27	252	85,9
Együtt	401	80	9 114	567	10 162	101,2

3. táblázat

**Campylobacter izolálások negyedévenkénti megoszlása
2001**

Negyedév	Járványokból		Sporadikus esetekből		Együtt	
	szám	%	szám	%	szám	%
I.	92	19,1	1 847	19,1	1 939	19,1
II.	116	24,1	2 649	27,4	2 765	27,2
III.	143	29,8	2 946	30,4	3 089	30,4
IV.	130	27,0	2 239	23,1	2 369	23,3
Együtt	481	100,0	9 681	100,0	10 162	100,0

4. táblázat

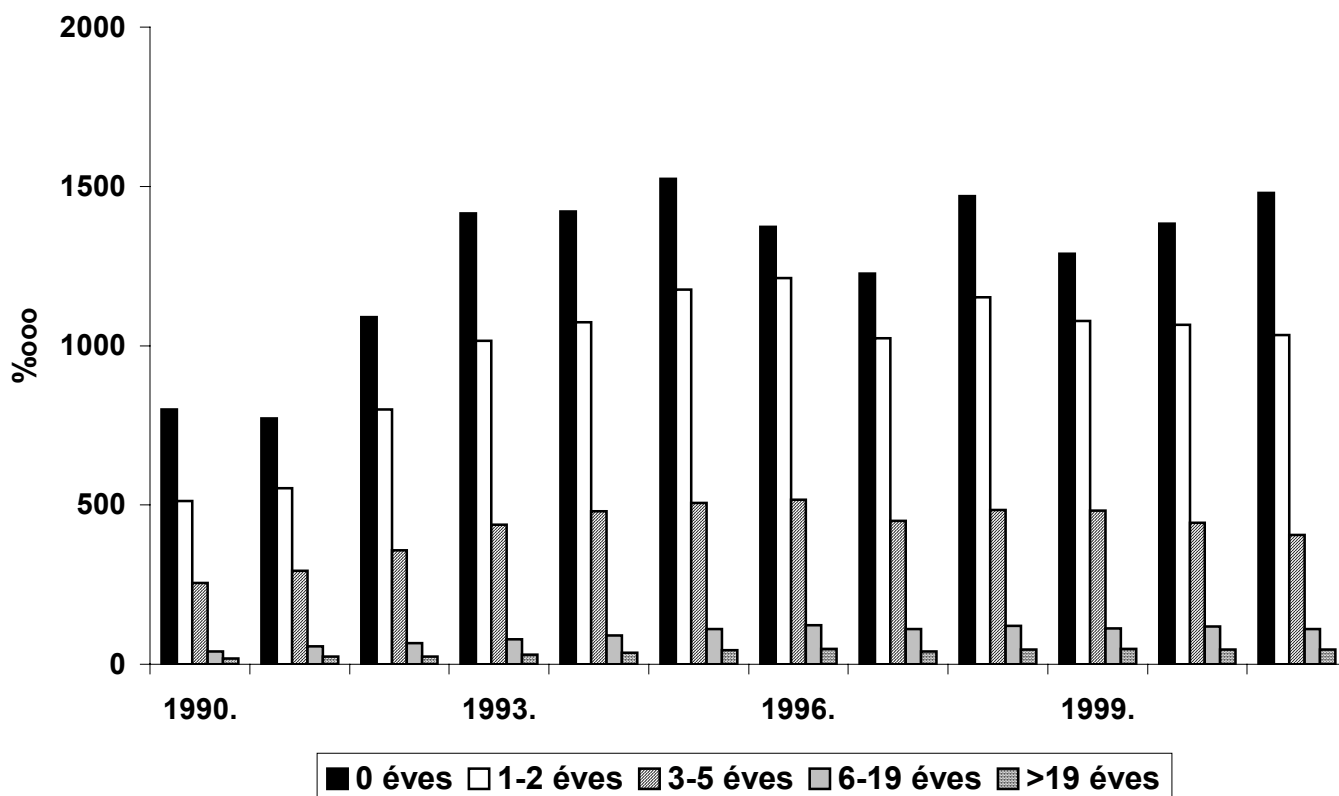
**Campylobacter izolálások megoszlása specierek szerint
2001**

Specierek	Járványokból		Sporadikus esetekből		Együtt	
	szám	%	szám	%	szám	%
C.jejuni	358	74,4	7 282	75,2	7 640	75,2
C.coli	41	8,5	994	10,3	1 035	10,2
C.larii	11	2,3	510	5,3	521	5,1
Nem meghatározott	71	14,8	895	9,2	966	9,5
Együtt	481	100,0	9 681	100,0	10 162	100,0

A fertőzött személyek életkor szerinti megoszlása is a korábbi évekhez hasonlóan alakult. A 10 162 pozitív személy közül a legtöbben – a fertőzöttek 20%-a – az 1-2 éves gyermekek közül kerültek ki, és az összes izolálás csaknem fele (46,7%) öt évesnél fiatalabb személyekből származott.

A fertőzés incidenciája a csecsemők között volt a legmagasabb (1 478,7‰), az országos átlag közel tizenötszöröse. A korábbi évekhez hasonlóan az életkor előrehaladtával párhuzamosan csökkent a fertőzöttség. Az előző évihez képest a **csecsemők körében nőtt a fertőzöttség gyakorisága 6,9%-kal**, az 1-2 évesek és a 19 évesnél idősebbek körében lényegesen nem változott, ugyanakkor a 3-5 évesek és a 6-19 évesek érintettsége csökkent (ábra).

**Campylobacter fertőzések korszpecifikus incidenciája
(100 000 lakosra)
1990-2001**

2000-hez viszonyítva 2001-ben Borsod-Abaúj-Zemplén, Győr-Moson-Sopron, Heves és Veszprém megyében kétharmadával vagy azt meghaladóan emelkedett, ugyanakkor Békés megyében 20%-kal, Hajdú-Bihar megyében 40%-kal csökkent a csecsemők körében az izolálások gyakorisága. 2001-ben is jelentősek voltak a területi különbségek: a felderített fertőzöttségi gyakoriság Nógrád megyében több mint kétszeresen meghaladta a csecsemőkre vonatkoztatott országos átlagot (1000 csecsemő közül 33 fertőzött), Csongrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna és Veszprém megyében másfél-kétszerese volt az országos átlagnak, ugyanakkor Vas megyében csupán az átlag haramada volt [1000 közül 5 csecsemő akvirálta a fertőzést] (5. táblázat).

5. táblázat

**Csecsemők Campylobacter fertőzöttsége területenként
2000-2001.**

Terület	2000		2001	
	szám	100 000 csecsemőre	szám	100 000 csecsemőre
Budapest	157	1067,8	158	1074,6
Baranya	29	806,5	41	1140,2
Bács-Kiskun	93	1886,0	83	1683,2
Békés	59	1682,3	47	1340,2
Borsod-A.Z.	39	485,3	66	821,2
Csongrád	73	1944,1	82	2183,8
Fejér	41	1050,2	56	1434,4
Győr-M.-S.	26	705,2	57	1546,0
Hajdú-Bihar	99	1716,1	60	1040,0
Heves	29	984,1	63	2137,8
Jász-N.-Sz.	52	1300,0	61	1525,0
Komárom-E.	40	1440,4	40	1440,4
Nógrád	52	2655,8	65	3319,7
Pest	130	1240,2	127	1211,6
Somogy	53	1684,1	45	1429,9
Szabolcs-Sz.B.	181	2655,1	162	2376,4
Tolna	55	2549,8	47	2179,0
Vas	10	437,1	11	480,8
Veszprém	51	1627,8	86	2745,0
Zala	30	1281,5	32	1366,9
Együtt	1 299	1382,9	1 389	1478,7

A surveillance adatok szerint az év folyamán 242 *Campylobacter* okozta járványt regisztráltak, melyekhez 546 eset tartozott. 65 beteget epidemiológiai adatok alapján soroltak a járványokhoz. A járványok háromnegyedét a **C.jejuni**, 10,3%-át **C.coli**, 2,1%-át **C.larii** és 12%-át nem meghatározott *Campylobacter* okozta. A járványok többsége családi körben fordult elő, csupán két közösségi és egy területi járványt derítettek fel.

Márciusban, egy **Tolna megyei** vendéglátóipari szakközépiskola tankonyháján angolosan ill. félangolosan elkészített bélszín elfogyasztását követő 2-24 órán belül a 35 diák és két oktató közül nyolc fő betegedett meg enyhébb gastroenteritisben. A diagnosztikus székletbakteriológiai vizsgálatok során három betegből **C.jejuni**-t izoláltak. Ételminta vizsgálatára nem volt lehetőség.

Júliusban, egy **budapesti** étteremben tartott családi rendezvény 10 résztvevője közül öt személynél hasi görcs, hasmenés, hőemelkedés, gyengeség jelentkezett. Az öt beteg közül két fő székletéből **C.jejuni** tenyésztett ki. A fertőzés terjesztésével a tehéntejes krémfehérsajt felhasználásával készített sopszka salátát, ill. a gombával töltött pulykatekerceset gyanúsították.

Petőházán (Győr-Moson-Sopron megye) december 7-én – a cukorgyár dolgozói által érzékszervileg kifogásolt ivóvíz miatt – a gyár saját vízhálózatát átvizsgálva megállapították, hogy egy közműalagútban rövid szakaszon a vízvezetékkel együtt futó kommunális szennyvízcsatorna vezetéke szétcsúszott, és a szennyvíz az ivóvíz vezeték mentén bejutva a gyár saját fűtő kútjába, csak a gyárat ellátó ivóvíz hálózatot szennyezte.

Az eseményt követően december 7-10. között összesen **68 gastroenteritis** megbetegedést észleltek. A cukorgyár 350 dolgozója és az üzem konyhája által étkeztetett 141 felnőtt (éthordós egyéni elvitel) valamint 30-30 óvodás ill. iskolás közül összesen 208 személy lehetett kitéve az expozíciónak. **14 beteg székletbakteriológiai vizsgálata során *Campylobacter* tenyésztett ki**, a pozitív személyek az üzem dolgozói és az egyénileg, éthordósan étkező, felnőtt menüt fogyasztók közül kerültek ki, a gyermekek esetében a kórokozót nem sikerült azonosítani. 53 beteg székletbakteriológiai vizsgálata negatív eredménnyel zárult.

A megbetegedéseket feltehetően **több enterális kórokozó együttesen** idézte elő (a szennyezett vízből minta nem állt rendelkezésre, de a hibaelhárítás és a fertőtlenítés után vett vízminták **S.faecalis**, **P.aeruginosa** jelenléte, továbbá 22°C-on és 37°C-on magas telepszám, coliformszám

és termotolerans coliformszám miatt kifogásolt minősítést kaptak). A járvány **fekáliával szennyezett ivóvíz révén terjedt.**

A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2002. november 25. és december 1.** közötti időszakban bejelentett fertőző megbetegedések alapján az ország járványügyi helyzete az alábbiakban foglalható össze:

Az **enterális fertőző betegségek** közül a **salmonellosis** és a **dysenteria** járványügyi helyzete kedvezően alakult. A **campylobacteriosis** bejelentések száma mérsékelten emelkedett az előző hetihez viszonyítva, az esetek száma 60%-kal haladta meg az előző év azonos hetében regisztráltakat. Az **enteritis infectiosa** előfordulása nem tért el lényegesen az előző hetitől, de közel kétszer több eset került a nyilvántartásba, mint a 2001. év 48. hetében.

A héten két tömeges gastroenteritis járványról érkezett jelentés:

Pápán (Veszprém megye) egy 305 ágyas kórházban november 27. és december 1. között **36 személy** (25 ápolat és 11 dolgozó) betegedett meg jellemzően híg, vizes hasmenés, hasi görcsök, elvétve hányinger, hányás, hőemelkedés, négy esetben 38-39°C-os láz tüneteivel. A megbetegedések a kórház sebészeti, belgyógyászati, urológiai osztályait, a takarító személyzetet, valamint egy-egy esettel a központi sterilizáló, valamint a sebészeti ambulancia dolgozóit érintették. A legtöbb megbetegedés november 30-án és december 1-jén történt. A betegek székletmintájának valamint az ételmintáknak a bakteriológiai vizsgálata folyamatban van. A járványügyi vizsgálatok alapján az étel fertőzést közvetítő szerepét nem tartják valószínűnek.

Békés megyében, egy értelmi fogyatékosok otthonának két különálló részlegében november 29-én hasmenéses megbetegedések kezdődtek. A veszélyeztetettek száma összesen 240 fő volt, december 2-ig a két részlegben összesen **51 megbetegedésre** (36 gondozott és 15 dolgozó) derült fény. A domináló tünet a többszöri hányás, illetve hasmenés volt, de néhány betegnél hőemelkedés is előfordult. A megbetegedések kialakulásában a közösen fogyasztott étel fertőzést terjesztő szerepét valószínűsítik. Az otthonnak saját főzőkonyhája van, a különálló részben

tálalókonyha üzemel. A diagnosztikus székletbakteriológiai, valamint az ételminták laboratóriumi vizsgálata megkezdődött.

Kissé több **vírushepatitis**ről érkezett jelentés, mint az előző héten, az esetszám 40%-kal haladta meg az előző év azonos hetében regisztráltakat. Az megbetegedések közel 60%-a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében fordult elő.

A **légtúti fertőző betegségek** csoportjában a **scarlatina** előfordulása nem változott, de másfélszer több **varicellát** jelentettek, mint az előző héten. A legtöbb bárányhimlő megbetegedés Pest és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében valamint a fővárosban került a nyilvántartásba, a területi incidencia Pest, Veszprém, Jász-Nagykun-Szolnok és Baranya megyében az országos átlag másfélszeresét is meghaladta. **A védőoltással megelőzhető, cseppfertőzéssel terjedő betegségek** járványügyi helyzete kedvező volt, **morbillit**, **pertussist** nem jelentettek, csak egy **rubeola** és öt **mumpsz** megbetegedés gyanúja került a nyilvántartásba.

Az idegrendszeri fertőző betegségek közül kevesebb **gennyes meningitis** került a nyilvántartásba, mint az előző héten. Sem a heti, sem az év eleje óta nyilvántartásba került purulens meningitisek száma nem haladta meg az előző év azonos időszakában regisztráltakat.

Az előző héthez viszonyítva a **Lyme-kór** megbetegedések száma megduplázódott, a bejelentett esetek száma másfélszerese volt az előző év azonos hetében nyilvántartottnak. Nyolc esetet Hajdú-Bihar megyében regisztráltak, de közülük hét megbetegedés októbert megelőzően kezdődött, így utólag került bejelentésre.

EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ÉS
CSALÁDÜGYI MINISZTERIUM
Eng.sz.: 87104/1975

MINISTRY OF HEALTH,
SOCIAL AND FAMILY AFFAIRS
OF THE HUNGARIAN REPUBLIC

Bejelentett fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Notified cases of communicable diseases in Hungary (+)

48/2002.sz.heti jelentés (weekly report)

(2002.11.25 – 2002.12.01.)

Betegség Disease	a 48. héten (week)			az 1 – 48. héten (week)		
	2002.11.25- 2002.12.01.	2001.11.26- 2001.12.02.	Medián 1996- 2000	2002.	2001.	Medián 1996- 2000
Typhus abdominalis	-	-	-	1	2	1
Paratyphus	-	-	-	-	-	-
Salmonellosis	100	105	239	6976	7143	17052
Dysenteria	6	10	16	375	352	816
Dyspepsia coli	-	1	3	64	89	170
Egyéb E.coli enteritis	-	2	•	52	77	•
Campylobacteriosis	148	93	•	5694	5777	•
Yersiniosis	1	3	•	83	88	•
Enteritis infectiosa	1004	539	•	37708	32693	•
Hepatitis infectiosa	25	18	61	905	806	1799
AIDS	1	1	-	23	19	31
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	-	1	•	20	12	•
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	-	-	-	9	1	1
Scarlatina	64	74	149	2329	3127	4589
Morbilli	-	-	-	1	28	25
Rubeola	1	2	5	69	89	153
Parotitis epidemica	5	10	7	167	253	272
Varicella	1148	757	•	32334	35396	•
Mononucleosis inf.	37	29	20	1336	1230	1178
Legionellosis	6	2	•	55	63	•
Meningitis purulenta	2	3	•	199	241	•
Meningitis serosa	3	2	1	115	176	119
Encephalitis infectiosa	3	3	3	109	110	139
Creutzfeldt-J.-betegség ^Δ	-	2	•	14	18	•
Lyme-kór	22	14	•	1134	1169	•
Listeriosis	-	-	•	4	4	•
Brucellosis	-	-	-	-	3	1
Leptospirosis	1	-	-	35	67	34
Tularemia	3	4	1	84	55	110
Tetanus	-	-	-	5	8	13
Vírusos haemorrh. láz	-	-	•	3	6	•
Malaria*	-	-	-	13	18	14
Toxoplasmosis	8	2	7	212	168	267

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

(*) importált esetek (imported cases)

(^Δ) 2001. június 1-től jelentendő (notifiable since 01.06.2001)

(•) nincs adat (no data available)

A statisztika készítés ideje: 2002.12.04.

A „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt a „Johan Béla” Országos Közegészségügyi Intézet és a **Centers for Disease Control and Prevention (CDC)** a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat által biztosított együttműködés révén fejlesztették ki.

Az **Epinfo** minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: www.antsz.hu/oek

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Epinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

„Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ

1966 Budapest, Pf. 64. Telefon: 476-1153, 476-1194

Telefax: 476-1223

E-mail: epiujsag.oek@antsz.gov.hu

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál arra hivatkozni kell.

Megbízott országos tisztifőorvos:

Prof. dr. Ungváry György

Epinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő:

Dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: Dr. Melles Márta

Szerkesztők:

Dr. Csohán Ágnes

Dr. Krisztalovics Katalin

Dr. Böröcz Karolina

Technikai szerkesztők:

Lendvai Gyuláné

Kissné Sponga Zsuzsanna

Nyomda vezetője:

Vizinger Ferenc

ISSN 1419-757X